

Inte säkert att det vänder än

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

På senaste tiden har dagstidningarnas ekonomisidor fyllts av så många "ljuspunkter" att de nästan går att läsa utan lampa. Men att följa hur olika indikatorer utvecklas ger osäkra framtidsprognoser. En del talar för att ekonomin inte alls är på väg att vända uppåt.

ANALYS

Vänder ekonomin?
av Jon Weman

På DN Debatt den 10 augusti hävdar utrikesredaktören Anders Bolding att Sveriges BNP kommer att sjunka till som lägst 2005 års nivå "innan det vänder upp igen". Bolding har gjort sig ett namn genom sin optimistiska syn på världsordningen och för honom är återhämtningen redan ett faktum.

Visst stöd har han från Konjunkturinstitutets senaste prognos i juni, som förutsäger att det fria

fallet från 2009 under 2010 och 2011 kommer att övergå i en långsam återhämtning. Men "osäkerheten är ovanligt stor".

De uppåttendenser som har kunnat ses globalt beror på "den expansiva politiken", skriver KI. Stimulansåtgärderna fungerar alltså. Arbetslösheten tror KI kommer att nå nära 12 procent, i så fall något mindre än under 1990-talets värsta år. Men *syssetsättningen*, en mindre manipulerbar statistik, kommer att sjunka till 70 procent, en procentenhet lägre än den djupaste botten under 1990-talet.

DESSA LJUSPUNKTER tog finansminister Anders Borg som intäkt för att under Almedalsveckan tillkännage "en ny inriktning" i den ekonomiska politiken. Nu "blir huvudfrågan hur man ska undvika att arbetslösheten biter sig fast efter krisen". I detta syfte vill Borg satsa på sänkta arbetsgivaravgifter, ytterligare jobbskatteavdrag och aktiv arbetsmarknadspolitik, samt bibehålla starka statsfinanser bland annat för att "rusta för nästa konjunkturnedgång".

Den nya politiken visar sig alltså vara samma politik som den borgerliga regeringen har fört

ända sedan valsegern – fast med nya motiveringar: stram budget, skattesänkningar och åtgärder mot arbetslöshet.

ÄR DÅ DET VÄRSTA över? Filosofen Bertrand Russel skrev i en av sina essäer om den induktiva kalkonen. Kalkonen observerar att den dag efter dag får mat klockan åtta på morgonen och drar slutsatsen att den alltid kommer att få mat varje morgon klockan åtta. Men en dag stämmer plötsligt förutsägelsen inte längre – Thanksgiving, när kalkonen i stället förs till slakt.

Dagens prognosmakare är inte utan likheter med Russels kalkon. Man följer nervöst den ena eller andra indikatorn som antas förebedå när det vänder, men få funderar över varför ekonomin utvecklas som den gör.

Det går att hitta olika indikatorer som mer eller mindre bra har förutsagt tidigare konjunktursvängningar i historien. Ändå står nästan alla med skägget i brevlådan när kraschen väl kommer. Framtiden är alltid svårbedömd.

EN DEL TALAR FÖR att krisen snarare kommer att fördjupas ytterligare. Både KI och Svenskt näringsliv

räknar i sina prognoser med att den globala vändningen börjar i USA och Kina. I USA har en inbromsning i kollapsen skett – men den kan helt spåras till Obamas stimulanspaket.

Enligt ekonomen Dean Baker har det bidragit med omkring 2,5 procent BNP-tillväxt eller snarare icke-minskning. Men stimulansåtgärderna har redan i stort sett nått upp till sin maximala månadsnivå. Att resten av pengarna fortsätter att spenderas i samma takt kommer inte att bidra till ytterligare tillväxt. I stället utlöser det en impuls nedåt när pengarna tar slut 2011.

Bland annat Nobelpristagaren Joseph Stiglitz har förespråkade nya stimulanspaket. Det lär behövas, men samtidigt kvarstår då ett av världsekonomin grundproblem: den lånefinansierade konsumtionen. Amerikanerna är redan överbelånade, särskilt som huspriserna fortsätter att falla och allt fler blir arbetslösa. 2010 och 2011 väntas en ny våg av huslån förfalla till betalning, och det finns en misstänkt bubbla i kommersiella fastigheter som väntas brista.

Att Kina klarat krisen långt bättre än nästan alla andra är tveklöst, men det har rests tvivel kring

om de senaste starka siffrorna är tillförlitliga. Lokala myndigheter är under hård press från regeringen att leva upp till målet om 8 procent tillväxt, och en del verkar frestas att manipulera data. Exempelvis har det ifrågasatts hur industriproduktionen kan öka samtidigt som elförbrukningen, enligt officiella siffror, har minskat.

MED DEN finansvalpskeynesianism som dominerar politiken i dag kommer en systemkris knappast att ta formen av ett bottenlöst fall i stil med 1930-talsdepressionen.

I så fall får vi troligare se, som exempelvis finansanalytikern Stephen Roach förutser, ett hajtandsmönster av flera svaga återhämtningar avbrutna av nya ras, men där den långsiktiga trenden mycket väl kan vara stagnerande eller rentav sjunkande.

För svensk del skulle nästa utförsbacke kunna komma i form av SAAB:s eller Volvos, eller bäges, fall. Det skulle innebära "ännu en chockvåg genom industrin. I så fall kan Borg glömma pratet om 'gröna skott' och tecken på återhämtning", skriver Aftonbladets Ingvar Persson.

inrikes@arbetaren.se